

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI

DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Warszawa, 13 stycznia 2021 r.

DKO-WEK.400.6.2021.AK

Pan
Daniel Sjargi
Wiceprezes Zarządu
Stowarzyszenie na rzecz
Praworządności w Szkołach
„Stowarzyszenie Umarłych
Statutów”
kontakt@umarlestatuty.pl

Szanowny Panie,

odpowiadając na Pana pismo dotyczące statusu i sposobu działania rad rodziców, skierowane do Ministra Edukacji i Nauki za pośrednictwem poczty elektronicznej - uprzejmie wyjaśniam:

Rozstrzygnięcia prawne, determinujące status samorządowej szkoły publicznej, urzeczywistniają realizację ustrojowej reguły o decentralizacji zadań publicznych. Zadania edukacyjne, jako zadania własne, są odpowiednio wykonywane w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność przez samorząd terytorialny, będący częścią jednej władzy publicznej, podporządkowanej bezspornym, wyraźnie odrębnie opisanym regułom prawnym, określającym zasady działania tej władzy (sektor publiczny).

Szkoła jest odpowiednio samorządową jednostką organizacyjną (jednostką budżetową), a jej dyrektor jest kierownikiem samorządowej jednostki organizacyjnej. Stosownie do art. 10 ust 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe - za działalność szkoły (a tym samym za działalność

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI

DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

ul. Wspólna 1/3, 00-529 Warszawa, tel. +48 22 34 74 141, Sekretariat.DKO@men.gov.pl,
www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka

wszystkich struktur wewnętrznych szkoły) - odpowiada organ prowadzący (samorząd/burmistrz).¹

Rodzice wraz z uczniami i nauczycielami tworzą wewnętrzne środowisko szkoły. Dla każdego z wymienionych uczestników tego życia szkolnego ustawodawca przewidział w szkole możliwości zrzeszania się i wypowiedzania w sprawach szkoły, gwarantując w ten sposób istnienie podmiotów działających na rzecz budowania i doskonalenia warunków kształcenia i wychowania.

Rada rodziców jest organem wewnętrznym szkoły, integralnym częścią przemyślanej struktury organizacyjnej. Cel i podstawa jej powołania odwołuje się do potrzeb jakościowych konkretnej szkoły i nie ma związku z ustanawianiem konkurencyjnych form działalności zwłaszcza finansowej w sektorze publicznym.² Zakres działania rady rodziców zawiera się zatem w granicach konkretnie wyszczególnionych ustawą zadań i kompetencji tego organu. Brak jest podstaw, aby jednocześnie oceniać tak opisane zadania rady jako wyłączające rady rodziców z reguł organizacyjnych, finansowych, determinujących działalność samorządu i jego jednostek organizacyjnych (szkół). Treść właściwych tu przepisów wskazuje na podmiotowość jednorodną i ograniczoną, wynikającą z faktu reprezentowania wyłącznie rodziców uczniów danej szkoły, mogącej wypowiadać o działalności szkoły, do której dzieci danych rodziców uczęszczają. Jednocześnie przepisy Prawa oświatowego nie sytuują w żaden sposób rad rodziców odrębnie - w uporządkowanej organizacji przestrzeni funkcjonalnej Państwa, w wymiarze gospodarczym, partnerstwa społecznego (stowarzyszenia, fundacje), partnerstwa związkowego (związki zawodowe) czy jakimkolwiek innego. Wewnętrzny status rad rodziców potwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 15 września 2000 r. sygn. akt I SA 943/00). Również Minister Finansów w interpretacji indywidualnej z dnia 06.04.2009 r., sygn. DD6/8213/134/SOH/08/PK-253) – stwierdza: *„Rada rodziców utworzona przez rodziców (...) jest wyłącznie wewnętrznym organem przedszkola. Rada rodziców zatem, będąc społecznym organem opiniodawczym i wnioskodawczym przedszkola, nie jest podmiotem gospodarki narodowej i nie może samodzielnie występować w obrocie prawnym. Nie może więc być uznana za podatnika podatku dochodowego w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych”*.

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910, z późn. zm.).

² Zasadnicze (ramowe) regulacje prawne dotyczące reprezentacji rodziców i ich statusu w szkole zawarte są w rozdziale 4 „Społeczne organy w systemie oświaty”, w art. 83 i 84 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI

DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

ul. Wspólna 1/3, 00-529 Warszawa, tel. +48 22 34 74 141, Sekretariat.DKO@men.gov.pl,
www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka

Z faktu upoważnienia rad rodziców, na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe, do określenia „zasad wydatkowania” w regulaminie (akcie wewnątrzorganizacyjnym rady, niebędącym przepisem prawa powszechnie czy miejscowo obowiązującego) funduszy rady nie można wywieść reguły wyłączającej rady rodziców ze szczegółowo opisanego ustawami statusu szkoły czy samorządu terytorialnego. Ze względu na jego wymiar finansowy, zapis prawie do określania „zasad wydatkowania” - można traktować jedynie literalnie, a zatem jako prawo do adresowania pozyskiwanych przez siebie środków (na cele zgodne ze statutem szkoły), ustalając w ten sposób, definitywnie, określony zakres autonomii rady.

Odpowiadając w kontekście powyższego na szczegółowe zapytania sformułowane w piśmie należy podkreślić:

- rady rodziców, będąc organami wewnątrzorganizacyjnymi samorządowych, publicznych jednostek organizacyjnych - nie prowadzą „polityki finansowej”. Rada rodziców, jako organ wewnętrzny - nie ma osobowości i zdolności do czynności prawnych. Rada nie może zawierać umów i realizować faktur, dokonywać zakupów. Możliwości prowadzenia „polityki finansowej” nie można wywieść z uprawnienia do ustanawiania w regulaminie „zasad wydatkowania” gromadzonych przez siebie środków w szczególności, gdy ustawodawca określa, że środki tak zgromadzone są mogą być wydatkowane jedynie na zadania statutowe szkoły. Rada rodziców, jako wewnętrzny organ, jest podmiotem nieautonomicznym z punktu widzenia struktury jednostek organizacyjnych w sektorze publicznym. Może podlegać kontroli w ramach potencjalnej kontroli wykonywanej przez uprawnione podmioty w stosunku do szkoły, jako instytucji wyszczególnionej w tym katalogu.

Wykonywanie kontroli w administracji publicznej jest hierarchicznie uporządkowane i wykonywane przez wskazane ustawą podmioty publiczne, legitymujące się określonymi kwalifikacjami i doświadczeniem, reprezentujące społeczeństwo. W przypadku szkół jest to kolejno dyrektor szkoły (odpowiadający za całokształt zadania realizowanych przez szkołę), organ prowadzący (JST, burmistrz, rada gminy organy JST działający na podstawie art. 57 ustawy Prawo oświatowe, a następnie organ nadzoru nad JST (prezes rady ministrów, RIO, NIK, UKS). Nadzór legalnościowy nad powstawaniem wewnętrznych dokumentów organizacyjnych w szkole sprawuje - dyrektor szkoły.

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI

DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

ul. Wspólna 1/3, 00-529 Warszawa, tel. +48 22 34 74 141, Sekretariat.DKO@men.gov.pl,
www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka

- podmiotem podlegającym obowiązkom w zakresie informacji publicznej jest dyrektor szkoły, jako reprezentujący jednostkę organizacyjną, wykonującą zadania publiczne.³

- przepisy Prawa oświatowego podlegają stałej ocenie i nie są wykluczone inicjatywy prowadzące do zmian przepisów. Na obecnym etapie nie przewiduje się jednak wnoszenia propozycji, które wyłączałyby rady rodziców ze struktury organizacyjnej szkoły.

Z poważaniem

Katarzyna Koszewska
Dyrektor
/ – podpisany cyfrowo/

³ Art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1429 z późn. zm.)